

Integraal Afwegings- Kader – Startnota

Brandveiligheid stallen

Gevraagd besluit

Het wijzigen van het Besluit houders van dieren voor het stellen van eisen aan brandveiligheid in stallen als onderdeel van de aangescherpte aanpak stalbranden in het belang van het terugdringen van het aantal stalbranden.

1. Wat is de aanleiding?

Op 24 maart 2021 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) een onderzoek gepubliceerd naar de aanpak van stalbranden. De hoofdconclusie is dat het aantal stalbranden de afgelopen jaren niet is afgenomen en het aantal dierlijke slachtoffers zelfs is toegenomen. De aanpak van de overheid op stalbranden is onvoldoende effectief gebleken. Om stalbranden te voorkomen en het aantal dodelijke dierlijke slachtoffers substantieel en structureel te verminderen heeft de Minister van LNV een aangescherpte aanpak van stalbranden aangekondigd (Kamerbrief Aanpak van stalbranden, 8 oktober 2021). In lijn met een deel van de aanbevelingen van de OvV wordt voorgesteld een viertal maatregelen, bestaande uit nadere eisen aan brandveiligheid in stallen, verder uit te werken en op te nemen in een AMvB.

2. Wie zijn betrokken?

Het onderliggende voorstel richt zich op houders van melkvee, vleesvarkens, zeugen, legkippen, vleeskuikens, vleeskalveren en melkgeiten. Voor de verdere uitwerking van de maatregelen wordt er met verschillende partijen gesproken. De partijen die sinds 2012 reeds betrokken zijn bij actieplannen voor brandveiligere stallen komen mede naar aanleiding van het verschijnen van het rapport van de OvV 4-5 keer per jaar bijeen in de vorm van een afstemmingsoverleg. Hiermee is de stuurgroep van het Actieplan opgeheven. Echter is de samenstelling van het afstemmingsoverleg identiek gebleven aan de betrokken partijen van de eerdere actieplannen (“Actieplan stalbranden 2012-2016” en “Actieplan brandveiligere veestallen 2018-2022”), namelijk:

- Brandweer NL: Onderzoekt na elke stalbrand de oorzaak, speelt een rol in de bewustwording van boeren naar aanleiding van brandrisico's in de stal en creëert draagvlak voor de naleving van de gestelde brandveiligheidseisen.
- Sectororganisatie LTO: Vertegenwoordigt verschillende sectoren, speelt een rol in de bewustwording van boeren naar aanleiding van brandrisico's in de stal en creëert draagvlak voor de naleving van de gestelde brandveiligheidseisen.
- Dierenbescherming: Vertegenwoordigt maatschappelijke gevoelens en treedt op om het welzijn van dieren te borgen en vergroten.
- Verbond van Verzekeraars: Behartigt als overkoepelde organisatie de belangen van haar leden en verbindt die met de aanpak voor het terugdringen van stalbranden.
- Ministerie van BZK: Is verantwoordelijk voor de bouwvoorschriften opgenomen in het Bouwbesluit.

Naast het afstemmingsoverleg vinden er voor de uitwerking van de maatregelen gesprekken plaats met de volgende partijen die meedenken met het vormgeven van de verschillende maatregelen.

- Interne stuurgroep. Ziet toe op het halen van deadlines en een goede uitwerking van de maatregelen en stuurt bij waar nodig. De stuurgroep komt 1 keer per kwartaal bijeen. Onder de stuurgroep hangen drie werkgroepen, waar de maatregelen verder worden uitwerken. Betrokkenen zijn collega's vanuit de teams: Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn (DAD);

inhoudelijke uitwerking van de maatregelen), Juridische zaken (WJZ; opstellen van het AmVB en sparringpartner), Financieel Economische zaken (FEZ; Financiële monitoring bij mogelijke subsidieregeling), Ministerie van Binnenlandse Zaken en Klimaat (BZK; Sparringpartner en betrokkenheid Bouwbesluit).

- Raad van accreditatie (RvA): Denk mee over de mogelijkheden voor het accrediteren en het geaccrediteerd houden van conformiteits-beoordelende organisaties bij het vormgeven van de elektrakeuringen.
- Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut (NEN): Denkt mee over de mogelijkheden om afspraken van verschillende partijen en belanghebbenden vast te leggen in normen en richtlijnen.
- Stichting SCIOS: Is als schemabeheerder eigenaar van, beheerder en ontwikkelaar van het kwaliteitssysteem ten behoeve van installatie-eigenaren en inspectie- en installatiebedrijven voor de inspectie en het onderhoud van elektrisch materieel (SCOPE 10) en zonnestroominstallatie (SCOPE 12) en denkt mee over de invulling het schema voor de keuringen.
- Instituut fysieke veiligheid (IFV): Ondersteunt de veiligheidsregio's bij het versterken van de brandweezorg en de aanpak op het terrein van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en denkt mee over het verder vormgeven van de maatregelen.
- Wageningen University & Research: Onderzoekt de mogelijkheden van brandcompartimentering van de technische ruimte in stallen van verschillende diercategorieën.
- Rijksdienst voor ondernemingen (RVO): Denkt mee over de mogelijkheden van uitvoering en handhaving van de verschillende maatregelen.
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA): Denkt mee over de mogelijkheden van uitvoering en handhaving van de verschillende maatregelen.

3. Wat is het probleem?

Helaas vinden regelmatig branden plaats in veestallen. Jaarlijks zijn dit gemiddeld zo'n 37 dodelijke branden met ruim 100.000 dode dieren tot gevolg. De impact van een stalbrand is groot voor alle betrokkenen, zowel voor de dieren, veehouder, omwonenden als voor de Brandweer. De afgelopen jaren is de aanpak van de overheid op stalbranden onvoldoende effectief gebleken. Om deze reden is de aangescherpte aanpak om het aantal stalbranden en dierlijke slachtoffers terug te dringen van groot belang.

4. Wat is het doel?

Het doel is om middels een aangescherpte aanpak van stalbranden te zorgen voor een halvering van het aantal dodelijke stalbranden per sector in 2026 ten opzichte van 2020.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Het onderzoek van de OvV toont aan dat de aanpak van stalbranden de afgelopen jaren niet heeft geleid tot de gewenste resultaten. Er is een andere aanpak nodig met een grotere verantwoordelijkheid en meer sturing van de overheid. Op 22 september 2021 heeft de voorzitter van de Stuurgroep "Actieplan brandveilige veestallen 2018-2022" de Minister van LNV per brief geïnformeerd dat vooral de doorzettingsmacht voor de realisatie uit het genoemde Actieplan beperkt is. De overheid is nu aan zet. De aangescherpte aanpak dient verder uitgewerkt te worden en worden opgenomen in een AMvB. De partijen binnen het Actieplan werken overigens nog steeds samen en blijven de verantwoordelijkheid nemen voor die acties uit het Actieplan, welke op hun werkerrein liggen.

6. Wat is je voorstel/wat is het beste instrument?

De overheid kan de genoemde beperkte doorzettingsmacht van het “Actieplan brandveilige veestallen 2018-2022” bekrachtigen door brandveiligheidseisen in stallen verplicht te stellen in Regelgeving. Een belangrijk onderdeel van deze aangescherpte aanpak is het uitwerken en implementeren van een viertal aangekondigde maatregelen, welke worden opgenomen in een AMvB:

1. Het verplicht stellen van een jaarlijkse brandveiligheidskeuring voor alle veehouderijen per 2024.
2. Het verplicht stellen van een uitgebreide elektra- en zonnestroomkeuring om de drie jaar voor grote veehouderijen en om de vijf jaar voor kleine veehouderijen per 2024.

De aanpassing van de AMvB zal zich focussen op het verplichten van keuringen ter behoeve van de verbetering van de brandveiligheid in stallen. De eerste maatregel, de jaarlijkse brandveiligheidskeuring voor alle veehouderijen, komt voort uit aanbevelingen van de OvV. Onderdeel hiervan is de eerder aangekondigde verplichte brandveiligheids cursus. Door de jaarlijkse keuring een educatief karakter te geven wordt er met de keuring ook ingezet op de bewustwording van de veehouder en is dit extra relevant omdat het gaat over diens eigen bedrijf. Dit gebeurt doordat de keurder met de veehouder de bevindingen doorspreekt.

Voor de invulling van beide keuringen wordt een conformiteitsbeoordeling uitgevoerd, waarbij wordt nagegaan welk normdocumenten/schema's hierin mogelijkheden bieden. Bij de verdere uitwerking van de maatregelen wordt bekeken of er mogelijk rekening gehouden kan worden met maatwerk aangezien elke stal uniek is. Verder wordt rekening gehouden met de praktische en financiële uitvoerbaarheid, overgangstermijnen en handhaafbaarheid van de maatregelen. De kosten voor de keuringen en cursus zijn voor eigen rekening voor de betreffende veehouder. Tegenover de verschillende kosten voor de veehouder staan overigens (naast de vermindering van dierenleed) ook voordelen in de vorm van vermeden financiële en emotionele schade.

7. Wat zijn de gevolgen?

Het verplichten van de keuringen leidt tot meer inzicht en bewustwording van brandrisico's in de stal en tot een afname van risico's bij elektra. En daarmee hopelijk ook tot minder dodelijke stalbranden en minder dodelijke slachtoffers. Het voorgestelde besluit brengt in algemene zin financiële lasten, nalevingskosten en toezichtlasten met zich mee.

Veel branden hebben een technische oorzaak. Volgens onderzoek van het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) naar stalbrandpreventie in veestallen (uit 2018) kan driekwart van de branden door een technische oorzaak voorkomen worden door elektrakeuringen. Door periodiek een elektrakeuring uit te voeren kunnen problemen aan de technische installatie tijdig worden voorkomen. De uitwerking van deze maatregel dient nog uit te maken in welke vorm de elektrakeuring verplicht wordt gesteld. De kosten voor het uitvoeren van een elektrakeuring middels het bestaande schema Scope 10 bedraagt voor grote veehouderijen gemiddeld € 3000. Voor melkveehouderijen ligt dit gemiddeld tussen de € 1500-2000. De jaarlijkse brandrisicokeuring moet nog ontwikkeld worden, waardoor de kosten hiervan nog niet bekend zijn. De kosten van de keuringen zijn voor de rekening van de ondernemer en vragen geen overheidsinvestering.

Naast de uitwerking van de maatregelen dient toezicht ingeregeld te worden voor naleving van de maatregelen. Deze gesprekken worden verder gevoerd met verschillende partijen, zoals weergegeven in hoofdstuk 2 “wie zijn de betrokkenen”?

Uiteindelijk wordt door de uitwerking van de maatregelen en het aanpassen van de regelgeving brandveiligheid in stallen meer serieus genomen en worden de brandrisico's in stallen verkleind. Tegelijkertijd kan weerstand ontstaan, omdat het de houders van dieren geld en tijd gaat kosten. Echter, brandveiligheid is een onderdeel van de integrale aanpak van de verdere verduurzaming van de veehouderij en dierwaardige veehouderij en verdient daarom een grote plek binnen deze opgave. Als de keuringen het gewenste effect hebben zullen het aantal branden, maar ook andere risico's die voortkomen uit bijv. kortsluiting (uitvallen ventilatie), fors worden gereduceerd.